

Миодраг Новаковић

Ор̄гуље – дромбуље или минимализам лиѡур̄гијског ѡјања у ор̄тодоксном ѡправослављу

У време када је пре више од осам векова Свети Сава заједно са својим оцем, Светим Симеоном Мироточивим, градио тада опустели манастир Хиландар, настало је предање које – можда на најбољи начин – сведочи о томе како је изгледала минималистичка ортодоксна филозофска доктрина светогорског учења и ка чему је водио пут који је Свети Сава судбински одабрао. Настојећи да се у свему придржава светосавских начела манастирског живота Св. Симеон Мироточиви је, у једном предању, сео на траву и простро испред себе марамицу на коју је ставио комад хлеба и нешто мало хране коју беше припремио за свој скромни обед. Видевши то Св Сава му приђе и примети како се његов отац још увек поводи за навикама стеченим на двору и да он, уместо скромног манастирског обеда који је себи наменио тог дана, чином распростирања оне марамице на трави, показује да у свом духу и даље столује за раскошном дворском трпезом. Свети Симеон је одмах уклонио ону марамицу и обед поставио на земљу. Дубоко дирнут том очевом покорношћу и приврже-

ношћу строгим правилима манастирског живота, Св Сава је, каже предање, из дубине душе заплакао.

Врхунски пример филозофског ортодоксног учења, међутим, налазимо у песничком делу *Луча микрокозма* црногорског владике Петра Петровића Његоша. Није се чудити када је много година касније, у шетњи са једним ђаконом Његова Светост патријарх српски Господин Павле угледао у пољу цвет који је одмах привукао његову пажњу.

– Гле, узвикну Патријарх, маслачак! Могли бисмо да од њега направимо ручак!

– Свакако, Ваша Светости! – одушевљено узврати ђакон. – Ставићемо ту још мало уља, па бибера, па соли...

– Ждероњо! – прекиде га Патријарх коме је одмах било јасно куда би све то могло да води.

“Иако више нисам верник, пише о једној својој дилеми у листу ‘Политика’ од 11 јануара 2014 године из Америке, професор др Владимир Петрић, радо одлазим у цркву да бих се препустио носталгичним присећањима када сам као основац опслуживао проту у

велелепној бањалучкој цркви и рецитовао антифоне испред олтара док је мој отац певао у хору на балкону.”

Затим нас, поред осталог, овај надахнути текст професора Петрића, уводи у унутрашњост нове српске цркве у Кембриџу у Америци, која је, како запажа аутор, незнатно прилагођена захтевима ортодоксног богослужења. “Недавно сам, каже Петрић, уочио да се на врху камених стубова у нашој новој цркви налазе минијатурне скулптуре и то католичких светитеља о чему сам разговарао са оцем Александром, свештеником српске православне цркве у Кембриџу и указао сам, истиче професор Петрић, на раскорак који постоји између импозантног ентеријера цркве и аматерског хора сазданог од неколицине верница и верника, што је потврдило и недавно гостовање београдског женског академског хора “Колегијум музикум”. Био је то изузетан уметнички доживљај чије дејство није реметило што су се изнад византијских икона на олтару налазили католички светитељи на готичким витражима. Слушајући наше студенткиње учинило ми се, констатује Петрић, да су обе групе светитеља здушно уживале у хармонији слика, покрета и звукова под вођством Даринке Матић Маровић која успева да хорско певање уздигне до ритуалног спектакла. Залажући се, дакле, за визију неке “спектакуларне” димензије хорског црквеног појања у православној цркви професор Петрић се у свом тексту заложује и за увођење у православну цркву једног “рајског” инструмента што је, како каже, Моцартов термин за ор-

гуље. “Када сам, наставља Петрић, недавно ту идеју изложио мом земљаку, композитору и професору музике у Њујорку, ужаснуо се. “Сачувј Боже, рекао је, прикладније би било дромбуље! То је наш стари народни дувачки инструмент са изузетним звучанњем. Будући, наставља Петрић, да никада нисам чуо како звуче дромбуље пронашао сам неколико дискова који су потврдили професорово мишљење. Могуће је, констатује на основу свог овде предоченог размишљања и животног искуства, професор Петрић, уколико се настави овим путем, да ће нас црквени расколи и неслагања око увођења музичких инструмената у ортодоксну цркву довести и до поделе на “оргуљашку” и на “дромбуљашку” српску православну цркву, пре него што се, како каже Петрић, коначно не пригрле у јединствено православље.”

“Корисно би било, указује негде при крају свог текста професор, да о овом питању изнесе мишљење и мој пријатељ Владета Јеротић.”

Још корисније би, чини се, било да се суштинска духовна и црквена питања службе Божије, паљење свећа, литургија и молитва за душе живих и упокојених, одвијају без оргуљашке или дромбуљашке концертне презентације. Црква није место за усавршавање уживања у музици (у ту сврху су изграђени бројни музички холови и концертне дворане, а одржавају се и бројне музичке свечаности и фестивали) као што ни живот – како би то кратко рекао Патријарх српски Господин Павле, није забава.